

Warszawa, dnia 7 lutego 2024 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW.501.4.2024

**Informacja
Państwowej Komisji Wyborczej
o warunkach udziału obywateli polskich
w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw
oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast
zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r.**

Obywatele polscy mogą głosować i kandydować w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r., pod warunkiem, że są ujęci w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców.

I. Ujęcie w stałym obwodzie w głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców

1. Ujęcie w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców obywatela polskiego następuje:
 - 1) z urzędu — w przypadku osób zameldowanych na obszarze gminy na pobyt stały;
 - 2) na wniosek wyborcy złożony w urzędzie gminy właściwym ze względu na jego miejsce stałego zamieszkania — w przypadku osób:
 - a) stale zamieszkujących na obszarze gminy bez zameldowania na pobyt stały,
 - b) stale zamieszkujących na obszarze gminy pod innym adresem aniżeli adres ich zameldowania na pobyt stały,
 - c) nigdzie niezamieszkujących przebywających stale na obszarze gminy.

We wniosku podaje się:

- nazwisko i imiona,
- numer PESEL,
- oświadczenie co do adresu stałego zamieszkania.

Wyborca we wniosku może zamieścić adres poczty elektronicznej lub numer telefonu komórkowego oraz informację, że wyraża zgodę na przekazanie danych do rejestru danych kontaktowych osób fizycznych.

Wniosek może zostać złożony na piśmie w postaci:

- 1) papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem;
 - 2) elektronicznej, opatrzonym kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, przy użyciu usługi na stronie gov.pl.
2. Przepisy nie wskazują terminu, do którego najpóźniej wniosek o ujęcie w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców musi zostać złożony, aby wyborca mógł wziąć udział w wyborach. Jednakże należy mieć na uwadze, że wójt (burmistrz, prezydent miasta) ma 5 dni na rozpatrzenie wniosku.
 3. Wójt przed wydaniem decyzji o ujęciu wyborcy w stałym obwodzie głosowania jest obowiązany sprawdzić, czy wnioskodawca stale zamieszkuje pod adresem wskazanym we wniosku.

II. Czynne prawo wyborcze (prawo wybierania) i bierne prawo wyborcze (prawo wybieralności)

1. **Czynne prawo wyborcze, tj. prawo do głosowania** (prawo wybierania) w wyborach do rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa oraz wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) ma obywatel polski, który:
 - najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat,
 - stale zamieszkuje i jest ujęty w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego,
 - nie został pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu,
 - nie został pozbawiony praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu,
 - nie został ubezwłasnowolniony prawomocnym orzeczeniem sądu (art. 10 § 1 pkt 3 i 4 oraz § 2 Kodeksu wyborczego).

Powyższe dotyczy również prawa udziału w głosowaniu w wyborach do rady dzielnicy m. st. Warszawy.

2. **Bierne prawo wyborcze, tj. prawo do kandydowania** (prawo wybieralności) w wyborach do rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa ma obywatel polski mający prawo wybierania w wyborach do danej rady.

Kandydat na radnego nie musi stale zamieszkiwać na obszarze okręgu wyborczego, w którym kandyduje.

Prawa wybieralności nie ma osoba:

- skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe,
Osoba, wobec której zapadł taki wyrok, nie ma biernego prawa wyborczego, tj. nie może kandydować w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w okresie, w którym jest wpisana do ewidencji Krajowego Rejestru Karnego.
- wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności w związku ze złożeniem niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego (art. 11 § 1 pkt 5 i § 2 Kodeksu wyborczego), przez okres wskazany w tym orzeczeniu.

Powyższe dotyczy również prawa wybieralności w wyborach do rady dzielnicy m. st. Warszawy.

3. **Bierne prawo wyborcze, tj. prawo do kandydowania** (prawo wybieralności) w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta ma obywatel polski, mający prawo wybierania w wyborach do rad (informacja powyżej), który najpóźniej w dniu głosowania kończy 25 lat.

Kandydat na wójta, burmistrza, prezydenta miasta nie musi stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje.

Prawa wybieralności nie ma osoba:

- skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe,
Osoba, wobec której zapadł taki wyrok, nie ma biernego prawa wyborczego, tj. nie może kandydować w wyborach wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w okresie, w którym jest wpisana do ewidencji Krajowego Rejestru Karnego.

— wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności w związku ze złożeniem niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego (art. 11 § 1 pkt 6 i § 2 Kodeksu wyborczego), przez okres wskazany w tym orzeczeniu.

III. Warunki udziału w głosowaniu

Głosowanie w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast odbywa się wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyborcy głosują w obwodzie głosowania właściwym dla miejsca ich stałego zamieszkania (ujęcia w stałym obwodzie w głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców), za wyjątkiem osób przebywających w szpitalach, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych.

1. Głosowanie w miejscu stałego zamieszkania

Wyborca zameldowany na pobyt stały, który nie złożył wniosku o ujęcie w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców w innym miejscu, będzie w spisie wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla adresu zameldowania na pobyt stały.

Wyborca ujęty w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców na własny wniosek, będzie w spisie wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla adresu, pod którym ujęty jest w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców.

Wyborca zameldowany na pobyt czasowy (przebywający czasowo) zostanie ujęty w spisie wyborców w miejscu jego zameldowania na pobyt stały.

2. Głosowanie poza miejscem stałego zamieszkania

- **Wyborcy, którzy będą przebywać w dniu wyborów w szpitalach, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych usytuowanych na terenie województwa, na obszarze którego znajduje się gmina, w której ujęci są w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców** zostaną wpisani do spisów wyborców sporządzonych dla obwodów głosowania utworzonych w tych jednostkach i będą mogli głosować w tych obwodach, z tym że:

wyborcy, którzy będą przebywali w wyżej wymienionej jednostce usytuowanej:

- **na obszarze gminy**, w której ujęci są w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców – otrzymają karty do głosowania w wyborach do rady tej gminy, rady powiatu (o ile nie jest to miasto na prawach powiatu), sejmiku województwa oraz wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta),
- **na obszarze gminy znajdującej się na obszarze tego powiatu** co gmina, w której ujęci są w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców – otrzymają karty do głosowania w wyborach do rady powiatu i sejmiku województwa,
- **na obszarze gminy znajdującej się na obszarze tego województwa** co gmina, w której ujęci są w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców, ale na obszarze innego powiatu – otrzymają kartę do głosowania w wyborach do sejmiku województwa.

Wyborcy stale zamieszkali w m.st. Warszawie, którzy będą przebywali w wyżej wymienionej jednostce usytuowanej:

- **na obszarze dzielnicy**, w której ujęci są w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców – otrzymają karty do głosowania w wyborach do rady tej dzielnicy, Rady m.st. Warszawy, Sejmiku Województwa Mazowieckiego oraz wyborach Prezydenta m. st. Warszawy,
- **na obszarze innej dzielnicy, niż dzielnica**, w której ujęci są w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców – otrzymają karty do głosowania w wyborach do Rady m.st. Warszawy, Sejmiku Województwa Mazowieckiego oraz wyborach Prezydenta m.st. Warszawy.

Wyborcy wpisani do spisu wyborców w wyżej wymienionych jednostkach zostaną **z urzędu skreśleni** ze spisu w miejscu stałego zamieszkania.

- **Żołnierze** pełniący zasadniczą służbę wojskową albo odbywający ćwiczenia wojskowe, a także ratownicy odbywający zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania, policjanci z jednostek skoszarowanych,

funkcjonariusze Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniący służbę w systemie skoszarowanym, **którzy chcą wziąć udział w głosowaniu w miejscu odbywania służby, powinni złożyć wniosek o zmianę miejsca głosowania w wybranym przez siebie obwodzie w danej miejscowości, pod warunkiem, że pełnią służbę na terenie województwa, na obszarze którego znajduje się gmina, w której ujęci są w stałym obwodzie w głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców.**

Wniosek składa się od dnia 23 lutego 2024 r. do dnia 4 kwietnia 2024 r.

Wniosek o zmianę miejsca głosowania może zostać złożony na piśmie w postaci:

- 1) papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem do urzędu gminy właściwego dla wybranego stałego obwodu głosowania na obszarze gminy, w której wyborca przebywać będzie w dniu wyborów;
- 2) elektronicznej, opatrzonym kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, przy użyciu usługi na stronie gov.pl.

We wniosku podaje się:

- nazwisko i imiona,
- obywatelstwo,
- numer PESEL,
- adres przebywania w dniu wyborów.

Żołnierzy i funkcjonariuszy dotyczą takie same zasady wydawania kart do głosowania, jak przedstawione wyżej.

Wyborca dopisany do spisu wyborców na własny wniosek zostanie z urzędu skreślony ze spisu w miejscu stałego zamieszkania.

W dniu wyborów obwodowe komisje wyborcze dopisują do spisu wyborców jedynie tych wyborców, którzy:

- zostali pominięci w spisie wyborców, jeżeli urząd gminy potwierdzi, że pominięcie w spisie jest wynikiem omyłki,
- zostali skreśleni ze spisu wyborców dla danego obwodu głosowania w związku z wpisaniem do spisu wyborców w szpitalu, domu pomocy społecznej, zakładzie

karnym lub areszcie śledczym, **jeżeli udokumentują**, że opuścili tę placówkę przed dniem wyborów;

- chcą głosować w obwodzie utworzonym w szpitalu, domu pomocy społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym, a przybyli do tej jednostki przed dniem wyborów.

IV. Niepołączalność mandatu radnego i wójta oraz niepołączalność tych mandatów z mandatem posła, senatora i posła do Parlamentu Europejskiego

1. Zgodnie z art. 472 Kodeksu wyborczego, kandydat na wójta nie może jednocześnie kandydować na wójta w innej gminie. Nie może także jednocześnie kandydować do rady powiatu i do sejmiku województwa. Przepisy Kodeksu wyborczego dopuszczają możliwość **jednoczesnego kandydowania na radnego gminy i na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) tylko tej samej gminy**, przez osobę posiadającą prawo wybieralności na obie funkcje, także zgłoszoną przez różne komitety wyborcze. **W przypadku jednoczesnego wyboru na radnego i wójta (burmistrza prezydenta miasta), zgodnie z art. 383 § 1 pkt 6 Kodeksu wyborczego, mandat radnego wygasa.**
2. Przepisy Kodeksu wyborczego nie ograniczają możliwości kandydowania na radnego i/lub na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przez osobę sprawującą mandat posła, senatora lub posła do Parlamentu Europejskiego.

W przypadku wyboru na radnego lub wójta, burmistrza i prezydenta miasta:

- 1) osoby sprawującej mandat posła lub senatora, stosownie do odpowiednio art. 247 § 1 pkt 6 i § 5 oraz art. 279 § 1 pkt 6 i § 5 Kodeksu wyborczego, **mandat posła lub senatora wygasa;**
- 2) osoby sprawującej mandat posła do Parlamentu Europejskiego, stosownie do art. 364 § 1 pkt 2a i § 3 Kodeksu wyborczego, **następuje utrata mandatu posła do Parlamentu Europejskiego.**

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak
(dokument podpisany elektronicznie)